

Grænseoverskridende projekter

Europaprojekt med indbygget projektopgave

Marianne Ledstrup

Folkeskolelærer.

Ansæt på Statens Pædagogiske Forsøgscenter 1988-1996.

Udviklingsmedarbejder i Greve Kommune.

Når fremtidens skoleforskere undersøger, hvilke faktorer der har været med til at ændre folkeskolen i slutningen af det 20. århundrede vil det sandsynligvis vise sig, at projektopgaven var en medvirkende årsag. Projektopgaven blev indført med den nye folkeskolelov i 1993, men er først obligatorisk fra dette skoleår. I de forløbne år har lærere og elever kunnet øve sig, og de indsamlede erfaringer danner grundlag for „Bekendtgørelse om projektopgaven“, som ministeriet udsendte for nylig. Både loven og bekendtgørelsen bygger på erfaringer fra udviklingsarbejder rundt omkring i landet og er dermed eksempler på et af de fineste træk ved dansk skoletradition: Muligheden for at påvirke udviklingen nedenfra.

Projektopgaven, hvis formål blandt an-

det er at styrke projektarbejdsformen, er obligatorisk på 9. og 10. klassetrin og er en del af undervisningen. At den er en del af undervisningen understreger, at det ikke er nogen prøve. Men eleverne skal have en bredere skriftlig vurdering af deres opgave, og hvis de ønsker det også en karakter. I øvrigt kan de vælge, om de vil have vurderingen og/eller karakteren med på deres afgangsbetragning.

Hvad er en projektopgave?

Fremgangsmåden i arbejdet med projektopgaven er kort skitseret: Lærergruppen finder i samarbejde med eleverne frem til et overordnet emne, der er så bredt formuleret, at det kan anskues fra flere forskellige faglige vinkler. Emnet skal desuden lægge op til formulering af delemner, der ind-

drager stofområder og metoder samt arbejdsformer og udtryksformer fra flere fag og som giver udfordring til hele elevgruppen (undervisningsdifferentiering). Projektopgaven skal resultere i et konkret produkt. Eleverne arbejder enkeltvis eller i grupper og får fem sammenhængende skoledage til det afsluttende arbejde med indsamling af informationer, bearbejdning af emnet, færdiggørelse af deres produkt og forberedelse af fremlæggelsen (af det samlede arbejde). Fremlæggelsen af opgaven finder sted umiddelbart efter, at eleverne har færdiggjort deres arbejde. Klassens lærere samt eventuelt andre lærere vejleder under hele processen eleverne om arbejdet med projektopgaven.

§ 3. Klassens eller klassetrinnets lærere samt eventuelt andre lærere vejleder under hele processen eleverne om arbejdet med projektopgaven.

Stk. 2. Lærernes vejledning skal give den enkelte elev mulighed for at tage udgangspunkt i egne forudsætninger og interesser med hensyn til

- 1) indkredsning af emne med en eller flere problemstillinger,
- 2) afgrænsning af projektopgavens indhold,
- 3) valg og brug af arbejds- og undersøgelsesformer,
- 4) valg og brug af indhold fra flere fag,
- 5) valg og brug af kilder og materialer,
- 6) valg og brug af udtryksform,
- 7) fremstilling af produkt og
- 8) tilrettelæggelse og gennemførelse af fremlæggelsen.

grad, hvilket der er mange årsager til. Men efterhånden som projektarbejdsformen vinder frem og bliver en naturlig del af den daglige undervisning vil fremmedsprogenes anvendelsesmuligheder også blive styrket i elevernes bevidsthed. Meget tyder på at begrebet autenticitet er af væsentlig betydning for elevernes faktiske inddragelse af fremmedsprog i projektarbejde og i projektopgaven, og der er emner og situationer, hvor det vil være oplagt, at fremmedsprog ikke blot bidrager, men er primus motor. Mange skoler har allerede kontakt med andre lande. Disse kan bruges meget mere. Med den øgede internationalisering af undervisningen som folkeskoleloven og læseplanerne lægger op til, med et voksende antal udvekslinger både „face to face“ og over de elektroniske netværk ligger mulighederne for at bruge fremmedsprog i autentiske sammenhænge lige for.

lærede kontakt med andre lande. Disse kan bruges meget mere. Med den øgede internationalisering af undervisningen som folkeskoleloven og læseplanerne lægger op til, med et voksende antal udvekslinger både „face to face“ og over de elektroniske netværk ligger mulighederne for at bruge fremmedsprog i autentiske sammenhænge lige for.

Projekt opgave og fremmedsprog

Siden projekt opgaven blev introduceret, har det naturligvis været interessant for os sproglærere, hvordan vores fag finder fodfæste i denne type opgave, og i hvor høj grad fremmedsprogene bliver inddraget, når eleverne vælger tværgående emner og problemstillinger. Hidtil er det kun sket i ringe

Jeg vil i det følgende beskrive et projekt, hvor arbejdet med projekt opgaven delvis foregår i udlandet og på „udenlandsk“. Et projekt hvor brug af tysk og engelsk er en nødvendighed og hvor eleverne får brug for både receptive og produktive færdigheder.

Internationale mål

Skolen på Statens Pædagogiske Forsøgscenter, SPF¹, formulerede for seks

år siden nogle overordnede mål for det internationale arbejde:

Alle elever på SPF skal i løbet af det 3-årige skoleforløb (8. - 10. klasse)

- have været i praktik i udlandet mindst én gang og/eller
- have besøgt og modtaget en venskabs-/udvekslingsklasse mindst én gang og/eller
- have været på udvekslingsophold mindst én gang
- samarbejde med en udenlandsk kulturperson mindst én gang om året
- møde udlændinge i dagligdagen på SPF i videst mulig omfang
- have kendskab til uddannelses- og arbejdsmuligheder i Europa.

Disse mål har igennem årene givet anledning til mange interessante projekter i Danmark og i udlandet. Vi har på tværs af landegrænser arbejdet med emner som: Miljø, fælles historie, skole og skolesystemer, politik og valgssystemer og unges dagligdag. Vi har anvendt praktiske og musiske udtryksformer, blandt andet i et dansk-tysk kunstprojekt, hvor to klasser producerede en fælles avis og byggede en fælles port. Hver klasse fik til opgave at lave et udkast til en porthalvdel, der skulle være ca. 2,5 meter bred og 3,5 meter høj. Da klasserne senere mødtes i Danmark blev de to halvdele bygget sammen. Som bindeled mellem to meget forskellige forslag valgte eleverne at ud-

skære en kæmpeblyant i en stor tryk-imprægneret stolpe, som symbol på kommunikation.

Europapraktik

Alt hvad vi har foretaget os har været med til at flytte grænser hos såvel elever som lærere. Det mest grænseoverskridende og det mest omfattende projekt til dato er dog Europapraktikken, der i de seneste fire år har stået på 10. klassernes arbejdsplan. Indholdet varierer fra år til år, det samme gør antallet af deltagende lande, men hovedlinierne er de samme. To uger i efteråret bliver ca. fyrre elever sendt gruppevis af sted til et fremmed land. Der går de i skole på en af SPF's samarbejdsskoler i Norge, Sverige, Finland, Tyskland, Holland, Belgien, England, Skotland eller Schweiz. De bor privat hos en

jævnaldrende kammerat, og de arbejder med et personligt projekt. (Et enkelt år forsøgte vi med en uges erhvervspraktik, men det gav ikke det helt store udbytte og var desuden dyrt i forsikring). Nogle måneder senere byttes rollerne om. Nu er vores klasser/elever værter for de små udenlandske delegationer fra de skoler, de selv har besøgt. De fleste lande har vi fået „forærende“ som medlem af IADAS².

Eleverne skal hjemmefra have en stor viden om det land de besøger - specielt i forbindelse med løsning af deres projekter. De skal kunne fungere i deres rejsegruppe på fem seks elever, da vi ikke sender lærere med på rejsen. Og når de er kommet frem, kræver det fleksibilitet og tilpasningsevne at være medlem af en fremmed familie i fjorten dage. Dertil kommer, at det langt fra er ferie, men hårdt arbejde med skolegang og personlige projekter. Også de økonomiske rammer varierer fra år til år, men med tilskud fra forældreforeningen har den enkelte elev dog højst betalt 900 kr. Elevbetalingen er den samme om turen går til Norge eller Holland.

Kultur i Europa - set fra DK og værtslandet

Sidste skoleår blev det besluttet at Europapraktikken skulle udgøre grundlaget for projektopgaven. En europæisk kultur- og projektpraktik, hvis overordnede emne blev: „Kultur i Europa - set fra DK og værtslandet“. Værtslandene var Sverige, Skotland, Holland, Norge, Schweiz, Finland og Tyskland. Eleverne skulle rejse sidst i oktober. I starten af måneden blev det første

arbejdsblad delt ud, og de gik i gang med at indkredse deres delemner.

Eleverne har mulighed for selv at ønske, hvem de vil have som vejledere på deres projekt. Udgangspunktet er først og fremmest, hvad de ønsker hjælp til: Fag, fagområder eller produkt. På forsøgscentret er det blevet kutyme, at lærerne vejleder et vist antal elever i forhold til det timetal, de har i klassen. Det er en oplevelse at være med fra den første spæde start, hvor delemnet skal formuleres. Følge eleven i processen, igennem de forskellige faser med op og nedture, forvirring og afklaring. Være med- og modspiller. Se projektet tage form og være med når de fremlægger deres opgave.

Emner og produkter

Nogle elever valgte at arbejde med det samme delemne selv om de skulle til forskellige lande. To elever, der skulle til henholdsvis Tyskland og Finland så på arkitektur i de to lande og sammenlignede derefter med deres eget hjemlige lokalområde. Det kom der en udmærket dias-overblændingsserie ud af. Unges væremåde og kropssprog i Norge og Holland var et andet fælles tema, hvor produktet også var fælles: Et stort maleri, med flotte farver og masser af energi og bevægelse. Udgangspunktet for elevernes valg af delemner udspringer som oftest af personlig interesse og af nysgerrighed og undren. Jonas, der skulle til Schweiz ville sætte fokus på unge og deres musik. Hans problemstilling lød: Hvad fortæller musikken om det samfund vi lever i? For at få svar på sit spørgsmål

havde han blandt andet interviewet unge i Danmark og i Schweiz. Der var to former for produkter: En projektmappe, hvori der grundigt var gjort rede for hele forløbet fra idé til konklusion samt fire store malerier, som hver illustrerede en musikgenre.

Linda syntes, at hun hørte så meget om bøsser og lesbiske og var blevet nysgerrig efter at finde ud af, hvordan man lever som homoseksuel. Hendes praktik foregik i Tyskland og hun tog udgangspunkt i problemstillingen: „*Er der forskel på kulturen for danske og tyske homoseksuelle?*“ Fremlæggelsen bestod af resultater af spørgeskemaundersøgelser foretaget i de to lande, båndinterviews og oplæsning af en selvskrevet historie, der hørte til et tableau indrettet i en malet og dekoreret papkasse med dukker.

Begge elever arbejdede seriøst og ihærdigt både herhjemme og i projektpraktikken. De fik brugt tysk i forbindelse med de spørgeskemaer de havde formuleret, og når de interviewede forskellige personer. Selv om fremlæggelserne af deres projekter var på dansk, havde de begge brugt deres fremmedsprog flittigt i de to uger, de var af sted.

Anders og Allan, der skulle til Holland spekulerede på om legal hash var vejen frem og valgte delemnet „*Should hashish be legalized?*“ Inden afrejsen til Holland havde de interviewet udvalgte personer som en borgmester, en politimand, en forælder og en skoleelev om deres holdning til hash. I Holland gjorde de det samme og samlede resultaterne i en flot dekoreret mappe i A3 for-

mat, der indeholdt en informativ indledning, interviewene og en konklusion ... alt skrevet på engelsk. Deres mundtlige fremlæggelse var også på engelsk, indledt i et mørkt lokale med lydsporet fra *Pulp Fiction*, en røgmaskine og en diasserie med hashprodukter kørende på den ene endevæg. Arbejdet med opgaven havde givet dem den opfattelse, at hash ikke burde legaliseres.

Jonas og Søren ville undersøge, om ideologierne er ved at dø. Dette ville de gøre i Skotland, men fandt undervejs ud af, at emnet og manglende samarbejde blev for stor en mundfuld, så de splittede op og valgte i stedet delemnerne „*Ideologier*“ og „*Folks drømme og ønsker*“. Jonas' produkt var en papkasse, der kunne foldes ud, med de fire ideologier: fascisme, kommunisme, anarkisme og liberalisme repræsenteret på de fire indervægge, suppleret med et foredrag på dansk. I Skotland havde han gjort sig mange tanker om kulturforskelle i det hele taget og havde haft mange spændende diskussioner på engelsk. Søren havde valgt at lave en fotomontage om folks drømme og ønsker i Skotland og et digt om *Materialistic Polly*. Billederne havde alle engelske tekster, men fremlæggelsen var på dansk.

Elevernes logbøger (dagbøger) var interessant læsning. De vidste fra første færd, at de skulle bruges flittigt, både for deres egen skyld, og for lærerens, der senere skulle vurdere processen. Det er svært uden logbogsnotaterne som dokumentation.

Her kunne vi så, dag for dag (næsten) følge projektet og samtidig få værdis-

fulde oplysninger om landene. Det er ikke første gang 10. klasserne laver projektopgave i forbindelse med Europapraktikken, men det er første gang, det er lykkedes for eleverne at integrere de to ting så flot. En medvirkende og ikke uvæsentlig årsag var, at lærerne kunne drage fordel af tidligere års erfaringer, så oplægget til eleverne i år blev mere klart. Formuleringen af det overordnede emne betød at perspektivering mellem Danmark og værtslandet blev tydeliggjort både i produkter og fremlæggelser og sidst men ikke mindst i elevernes bevidsthed.

Bedømmelse

§ 7. Projektopgaven bedømmes med en bredere skriftlig udtalelse og efter elevens valg med en karakter.

Stk. 2. Den skriftlige udtalelse er en vurdering af

- 1) opgavens faglige indhold, herunder i hvilken udstrækning eleven kan demonstrere basale kundskaber og færdigheder inden for flere fag og vise overblik over centrale stofområder,
- 2) arbejdsprocessens forskellige faser, herunder elevens fordybelse i emnet, elevens samarbejde med andre samt elevens planlægning, indsamling af informationer og bearbejdning af emnet,
- 3) produktet, herunder udtryksformen og fremlæggelsesformen,
- 4) sammenhængen mellem det indhold, eleven har beskæftiget sig med, elevens arbejdsform, det færdige produkts udtryksform og formidlingen af produktet.

Stk. 3. Ønsker eleven en karakter, udtrykker denne en helhedsvurdering foretaget på baggrund af en ligelig vægtning af de i stk. 2 nævnte elementer.

Alle fag frem!

Den opmærksomme læser vil have bemærket, at ikke alle elever i Europa-projektet fik brug for engelsk eller tysk. De elever som rejste til Norge og Sverige (i Finland talte de engelsk sam-

men), gjorde hovedsaglig brug af deres modersmål. Det er vilkårene i vores Europaprojekt, men det er også vilkårene, når der arbejdes projektorienteret i almindelighed. Ingen fag har nogen garantier for at være med, når en klasse og klassens lærere beslutter sig for emne(r) eller produkt(er) i årets projektopgave. Og dog ... et fag er nævnt i bemærkningerne til folkeskoleloven, faget dansk. Men dansklæreren „ejer“ ikke opgaven, alle lærere må selv markere sig hele året, i hele skoleforløbet. Tværgående emner eller lignende udtryk er nævnt i alle fagformål. Det er selvfølgelig langt fra alle skoler der p.t. har mulighed for at sende deres elever ud i den store verden, og på den måde sørge for en autentisk sprogindlæring, men mange af de emner, som eleverne i 10.klasse valgte at fokusere på, kunne være blevet belyst og besvaret her i Danmark, også ved hjælp af fremmedsprogene. Vi er i vores dagligdag omgivet af et hav af informationskilder, ikke kun de elektroniske, som vi skal hjælpe vore elever til at få øjnene op for. Synliggørelse og tydeliggørelse er nøgleord, når det gælder brug af fremmedsprog i projektarbejde og i projektopgaven. Hvis vi ønsker sprogfagene styrket i elevernes bevidsthed, hvis eleverne skal få øje på fremmedsprogens muligheder, når der vælges overordnede emner til projektopgaven, så skal den daglige undervisning tilrettelægges på en sådan måde, at det falder dem naturligt. Men det er lettere sagt end gjort.

Projektarbejdsformen er en krævende arbejdsform, som man ikke kan kaste elever (og lærere) ud i fra den ene dag

til den anden. Der skal opbygges nogle erfaringer, så der bliver progression i processen.

Hvordan startes projektarbejdsformen?

Inden eleverne kan arbejde projektorienteret, skal de blandt andet have gjort erfaringer med:

- at arbejde selvstændigt og målrettet
- at deltage i undervisningens planlægning
- at vælge
- målformulering for egen og klassens læring
- at arbejde i en gruppe
- at evaluere
- tværfaglige forløb
- ansvarsfølelse over for egen/ gruppens/ klassens undervisning
- at opstille og konkretisere arbejdsområder/ spørgsmål på baggrund af nysgerrighed og undren
- praktisk musiske udtryksformer
- fremlæggelse

Hvordan der konkret kan arbejdes med nogle af de ovennævnte områder, vil jeg vise med et eksempel fra tyskundervisningen i en 8. klasse.

Hvornår har du lært noget?

I en af de første tysktimer efter sommerferien fik eleverne til opgave at tænke tilbage på situationer i deres tidligere skoleliv, hvor de følte de havde lært noget. Den enkelte elev skrev sine erfaringer ned, som derefter blev diskuteret i mindre grupper og til sidst i klassen. Denne fælles fond af erfaringer skulle danne udgangspunkt for årets arbejde. De blev også bedt om at komme med

deres bud på en god elev og en god lærer, og hvad der er vigtigt for, at et gruppearbejde skal lykkes. Alt blev skrevet på plancher og hængt op i klassen. Hensigten med øvelsen var at skabe større bevidsthed hos den enkelte elev og i klassen om gode læringsituationer og hensigtsmæssige elev/ lærerroller.

Det er vigtigt, at både klassen og den enkelte elev lærer at fastsætte mål for en given indlæringsperiode. For at kunne gøre det må eleverne nødvendigvis vide, hvad der kræves af dem. De skal gøres bekendt med fagets mål og formål, og mine erfaringer viser, at elever er meget interesserede i og optagede af, hvad der forventes af dem fra centralt hold.

Deutschland und die Deutschen

Det blev stk. 3 i formålparagraffen, der handler om indsigt i kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande, der kom til at danne baggrund for årets første større arbejde. Overskriften blev *Deutschland und die Deutschen*. Vi startede med en brainstorm, hvor eleverne skulle skrive alt det ned, som de undrede sig over eller var nysgerrige efter at vide noget (mere) om. Det blev til en meget lang liste, hvorfra jeg blot vil citere nogle få spørgsmål:

Hvorfor blev Tyskland delt? Hvordan er de unges dagligliv? Hvorfor bliver film synkroniseret? Hvilke højtider og traditioner har man? Hvilke nationaliteter findes der i Tyskland? Hvad skete der i Tyskland under første verdenskrig? Hvilken historie har det tyske flag?

Hvor rejser tyskerne hen på ferie?
Hvilken indflydelse har Tyskland
politisk på verdenssituationen?
Hvordan er det tyske retssystem?

Som man kan se, var der både omfattende og vanskelige spørgsmål og nogle mere afgrænsede, som var lettere at få svar på. Eleverne kunne selv vælge det spørgsmål, de helst ville arbejde med, og de skulle mindst være to i en gruppe. De skulle også sætte sig nogle faglige mål i forhold til opgaven. Det var ikke nok at få svar på sit eget spørgsmål. De skulle vælge hvilke færdigheder inden for tysk, de ville blive bedre til og beskrive, hvordan de ville blive bedre. Senere skulle der vælges produkt- og fremlæggelsesform. De fik udleveret en dagbog, som de skulle skrive i undervejs. Her skulle de notere dagens udbytte, nye ord og sætninger, hvordan arbejdet i gruppen havde fungeret, hvad de gav hinanden for af hjemmearbejde osv.

Så forskellige valg

En gruppe på fire valgte at undersøge noget om tyske skikke og traditioner. De ville fokusere på at lære nye ord. De ville læse nogle tekster, slå alle de ord op, som de ikke kendte og skrive dem ned. Gruppen havde en høj arbejdsmoral, de gav hinanden lektier for, og de var velforberejede, når de mødtes. Gruppen afsluttede deres arbejde efter ca. 12 timer, med et skuespil om påske, som de selv havde omskrevet (ideen var fra en tysk læsebog) samt nogle flotte plancher med oversigt over de tyske højtider og de skikke, der knytter sig til dem. Oplysningerne havde de

først og fremmest fra forskellige bøger (mest lærebogssystemer).

Det var to drenge, der havde undret sig over, hvorfor tyskerne synkroniserer deres film. De fik adressen på ARD1 på Goetheinstituttet i København. De skrev et brev, og inden længe var der svar „an Herrn Morten Jensen und Herrn Mikkel Johansen“. Det syntes de naturligvis var sjovt, og det gjorde vi andre også. Rent tidsmæssigt tog det ikke så lang tid at skrive et brev og oversætte svaret, så eleverne valgte desuden at oversætte en mindre sekvens fra filmen „*Pretty Woman*“ fra engelsk til tysk. De valgte et sted i filmen, hvor to mænd taler sammen. Det var så meningen, at de ville synkronisere med egen tale. Desværre gjorde teknikken knuder, så det lykkedes dem ikke at blive færdige.

Vejlederrollen

Nogle grupper gik i gang med områder, som jeg på forhånd vidste var vanskelige at arbejde med blandt andet på grund af materialer, eller mangel på samme, og et for højt abstraktionsniveau. Det er et dilemma, hvor meget man som lærer skal blande sig, hvis elevernes ønsker samtidig skal tages alvorligt. Men ligesom eleverne skal læreren igennem nogle læreprocesser, og her er vejlederrollen en vigtig del af erfaringerne. Som lærer har man en faglig viden og en faglig indsigt, som man har pligt til at dele med eleverne, en viden og indsigt, som de måske kan drage fordel af. Kunsten er at komme i en dialog, hvor begge parter får lejlighed til at ytre sig og blive hørt.

Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschland

Mitglieder: Bayerischer Rundfunk, München · Hessischer Rundfunk, Frankfurt
 Mitteldeutscher Rundfunk, Leipzig · Norddeutscher Rundfunk, Hamburg · Ost-
 deutscher Rundfunk, Brandenburg, Potsdam · Radio Bremen, Bremen · Saar-
 ländischer Rundfunk, Saarbrücken · Sender Freies Berlin, Berlin · Süddeutscher
 Rundfunk, Stuttgart · Südwestfunk, Baden-Baden · Westdeutscher Rundfunk, Köln
 Deutsche Welle, Köln · Deutschlandfunk, Köln · Mit beratender Stimme: RIAS, Berlin

ARD-FILMREDAKTION · Am Steinernen Stock 1 · D - 60320 Frankfurt am Main

Herr Morten Jensen
 Herr Mikkel Johansen
 Statens Paedagogiske
 Forsøgscenter
 Islevgard Alle 5
 2610 RØDOVRE
 Danmark

ERSTES DEUTSCHES FERNSEHEN
 ARD-FILMREDAKTION

17. Februar 1994

Sehr geehrter Herr Jensen,
 sehr geehrter Herr Johansen,

Vielen Dank für Ihre Zuschrift.

In der Regel werden ausländische Filme für das Deutsche
 Fernsehen synchronisiert. Die deutschen Zuschauer bevorzugen
 ausländische Filme in deutscher Synchronisation. Erfahrungen
 haben gezeigt, daß Filme in Originalfassung mit Untertiteln
 nur in geringem Umfang wahrgenommen werden.
 Aber wir bieten auch häufig Filme in Zweikanalton, also
 in deutsch synchronisierter Fassung und in der Original-
 fassung an, um denjenigen Zuschauern gerecht zu werden,
 die Filme gerne in der Originalsprache sehen möchten.

Mit freundlichen Grüßen
 ARD-FILMREDAKTION

 i.A. Elke Fissler

Telefon: (0 69) 590506 · Telefax: (0 69) 150 93 97 · Telex: 411 999 degfi

forløbet med
 Tyskland og ty-
 skerne med en
 mundtlig og en
 skriftlig evalu-
 ering. Den skrift-

Intern evaluering

Den interne evaluering er krum-
 tappen i det arbejde, der foregår i klas-
 sen. Den skal fortælle om undervisnin-
 gens plusser og minusser, muligheder
 og mangler i forhold til den aktuelle
 elevgruppe, og den skal skaffe os vi-
 den om den enkelte elevs forudsætnin-
 ger, muligheder, behov og interesser.
 Den danner grundlaget for, hvordan vi
 kommer videre. I 8. klasse afsluttede vi

lige tog blandt andet udgangspunkt i
 de faglige mål, eleverne havde sat sig,
 samt i arbejdet og samarbejdet i grup-
 pen. Nogle elever kunne konstatere, at
 de havde sat sig som mål at ville blive
 bedre til at tale, men at de faktisk hav-
 de skrevet det meste af tiden. Andre
 følte, at de havde levet op til deres mål
 og var blevet bedre til den færdighed,

de havde sat sig for at træne. I nogle af grupperne gik bølgerne højt, da de skulle tage stilling til det enkelte gruppemedlems arbejdsindsats og ansvarsfølelse.

De fælles erfaringer, der var gjort undervejs, blev skrevet ned og brugt som udgangspunkt for den videre planlægning. Hvilke færdigheder, arbejdsformer og metoder skulle i fokus i den næste periode? Og det er det interessante ved projektarbejdsformen. Den er ikke statisk men en til stadighed løbende proces for både lærere og elever.

Litteratur

Bekendtgørelse om projektopgaven. Undervisningsministeriet, j.nr.1996-151/097-100
Nygaard, Lene: Hvordan startes projekt-

arbejdsformen? Projektopgaver - kom godt i gang! Geografforlaget. 1995.

Sproglæreren 3/96

CRIT 2/93, 4/94, 3/96

SPF-International 2/94

Noter

1. Statens Pædagogiske Forsøgscenter har til opgave at udvikle nye synspunkter og ideer for undervisning af folkeskolens ældste klassetrin, afprøve ideerne i praksis og vurdere og formidle resultaterne af dette arbejde. SPF består af Skolen på Forsøgscentret for 8.-10. klassetrin (ca.140 elever) samt Ungdomsbyen med kursusvirksomhed for 8.-10. klassetrin. Mere end 20.000 elever fra København og omegnskommunerne deltager årligt i disse kurser.

2. IADAS er en forkortelse af „*International Association for Development of Adolescent Schooling*“, en europæisk samarbejdsorganisation, der beskæftiger sig med pædagogisk forsøgs- og udviklingsarbejde, specielt for de 14 - 18 årige elever.